

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0523U100176

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-10-2023

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН №1309 від 25.10.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кубальський Олег Нарцизович

2. Oleh N. Kubalskyi

Кваліфікація: к. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 09.00.03

Назва наукової спеціальності: Соціальна філософія та філософія історії

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 06-10-2023

Спеціальність за освітою: хімія-фізична хімія полімерів і колоїдів

Місце роботи здобувача: Національна академія наук України

Код за ЄДРПОУ: 00019270

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 54, Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.16

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 02.41

Тема дисертації:

1. Феномен науки: сутність та основні параметри розвитку в соціально турбулентному просторі
2. Phenomenon of science: essence and main parameters of development in a socially turbulent space

Реферат:

1. На засадах соціально-системного підходу та комунікативної філософії у дисертації вперше доведено роль науки як стабілізуючого чинника суспільних процесів, які відбуваються в умовах перманентного посилення соціальної турбулентності. Всебічно розглянуто феномен науки як такий, що за своєю сутністю спрямований на виявлення сталих і незмінних характеристик певних систем релевантності, у тому числі й суспільства як такої динамічної і відкритої системи. Виявлені наукою знання щодо закономірностей розвитку суспільства, підкріплені науково обґрунтованими знаннями щодо детермінації процесів у світі в цілому, створюють необхідний теоретичний базис, спираючись на який розробляють ціннісні, світоглядні, методологічні й праксеологічні рекомендації, які сприяють збереженню сталого розвитку суспільства і успішній протидії дестабілізуючим чинникам, у тому числі передусім тим, які мають характер соціальної турбулентності. Соціальну турбулентність проаналізовано як особливий різновид соціальної детермінації, коли

невизначеність значної частини суспільних подій різко контрастує із запитом суспільства на сталий і прогнозований розвиток. Це зумовлює необхідність застосування превентивних дій для збереження і зміцнення наміченого курсу розвитку подій. Такі дії мають характер виконання чітко визначених операційних завдань відповідно до виявлених науковими дослідженнями функціональних потреб тієї чи іншої соціальної системи. Завдяки такій науково обґрунтованій операціоналізації соціальні системи не виходять за рамки допустимого (порогового) соціально-інституційного дисбалансу або гарантовано відновлюють свій необхідний соціально-інституційний баланс. Продемонстровано, що в умовах соціальної турбулентності соціальні системи потребують постійної координації і уточнення взаємодії між ними. Наука забезпечує рефлексивний спосіб такої координації, який базується на раціональному обґрунтуванні оптимального керування процесами у тій чи іншій соціальній системі. Оскільки відтворення кожної із соціальних систем відбувається на засадах відповідної потребам цієї системи соціальної комунікації, управління кожною системою, зокрема, потребує комунікативного підходу у специфічному його застосуванні – як правило, в рамках відповідної науки: економіки, політології, права тощо. Для вирішення ж завдань координації комунікації в різних системах між собою необхідна загальна теоретична основа для комунікативного підходу, який забезпечують комунікативна філософія і теорія соціальних систем у їхньому поєднанні в рамках практичної філософії. Виявлено, що у суспільстві знань наука не лише продукує знання, які виступають чинником розвитку і стабілізації окремих суспільних процесів, але й сприяє нормативному зміцненню інституційної структури суспільства. Зокрема, виявлено переваги комунікативного підходу до суспільного управління на противагу суб'єктному та об'єктному підходам. Наука подає приклад успішності соціальної комунікації, яка чітко відрефлексована щодо правил її організації, збереження вже здобутого досвіду і його подальшого унормування на прикладі колективних пошуків істини, легітимізації результатів наукової діяльності на засадах критичного мислення, а також верифікації цих результатів у системі знань, яка завершується кодифікацією мови науки. Доведено, що успішність виконання завдань соціальної стабілізації наука здатна забезпечити за умови надійного збалансування її власних відносин з іншими соціальними системами. Для цього наука має неухильно йти шляхом реалізації власного пізнавального інтересу, якому підпорядковуються усі інші інтереси, які можуть мати допоміжне значення і підпорядковану доцільність у науці – політичний, економічний, правовий тощо. Продемонстровано, що таку націленість науки на власний пізнавальний інтерес забезпечує науковий дискурс, у якому вирішальне значення мають академічні завдання і наукові аргументи науковців-дослідників, врешті-решт досягнення наукової істини, а не питання прибутків, політичної коректності, правової відповідності тощо.

2. On the basis of the socio-systemic approach and communicative philosophy, the thesis proves for the first time the role of science as a stabilizing factor of social processes that take place in conditions of permanent growth of social turbulence. The phenomenon of science is comprehensively considered as essentially aimed at identifying stable and unchanging characteristics of certain systems of relevance, including society as such a dynamic and open system. Revealed by science knowledge about the laws of the development of society, supported by scientifically based knowledge about the determination of processes in the world as a whole, create the necessary theoretical principles, based on which value, worldview, methodological and praxeological recommendations are developed, which contribute to the preservation of the sustainable development of society and the successful counteraction of destabilizing factors, including and above all those that have the character of social turbulence. Social turbulence is analyzed as a special type of social determination, when the uncertainty of a significant part of social events is in sharp contrast with society's demand for stable and predictable development. This necessitates the use of preventive actions to maintain and strengthen the intended course of development. Such actions have the character of carrying out clearly defined operational tasks in accordance with the functional needs of this or that social system revealed by scientific research. Thanks to such a scientifically based operationalization, social systems do not go beyond the affordable (threshold) social-institutional imbalance, or are guaranteed to restore their necessary social-institutional balance. It has been demonstrated that in conditions of social turbulence, the social systems need constant coordination and clarification of interaction between them. Science provides a reflexive way of such coordination, which is based on the rational justification of the optimal management of

processes in a particular social system. Since the reproduction of each of the social systems takes place on the basis of the needs of this system of social communication, the management of each system in particular requires a communicative approach in its specific application – as a rule, within the framework of the relevant science: economics, political science, law, etc. To solve the problems of coordination of communication in different systems, a general theoretical basis for the communicative approach is needed, which is provided by communicative philosophy and the theory of social systems in their combination within the framework of practical philosophy. It was revealed that in the society of knowledge, science not only produces knowledge that acts as a factor in the development and stabilization of certain social processes, but also contributes to the normative strengthening of the institutional structure of society. In particular, the advantages of the communicative approach to public management, as opposed to the subject and object approaches, were revealed. Science provides an example of the success of social communication, which is clearly reflected in the rules of its organization, the maintenance of already gained experience and its further normalization – on the example of collective searches for truth, legitimization of the results of scientific activity on the basis of critical thinking, as well as the verification of these results in the knowledge system that is being completed codification of the language of science. It has been proven that science is able to successfully fulfill the tasks of social stabilization under the condition of reliable balancing of its own relations with other social systems. For this, science must steadily follow the path of realizing its own cognitive interest, which subordinates all other interests to itself and that may have auxiliary significance and subordinate expediency in science – political, economic, legal, etc. It has been demonstrated that this focus of science on its own cognitive interest is provided by scientific discourse, in which the academic tasks and scientific arguments of researchers are of decisive importance, in the end – the achievement of scientific truth, and not the issues of profits, political correctness, legal compliance, etc. It has been demonstrated that contemporary science in solving the problem of determination shows a greater tendency towards convergence between different branches of scientific knowledge: both in the natural sciences and in the social sciences and humanities, the growth of uncertainty in the researched processes is analyzed through the theoretical model of multiple and non-linear determination.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Kubalskyi O. Social Turbulence as the Scientific Phenomenon: Operational and Strategic Change. *Philosophy and Cosmology*. 2022. Volume 29. P. 17-25.
- Kubalskyi O. The phenomenon of science in the challenges of transdisciplinarity: the search for paradigmatic responses to social turbulence. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*. 2022. No. 21. P. 19-28.
- Kubalskyi O.N. Communicative Approach to Determining the Role of Personality in Science. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2022. No. 22. P. 36-48.
- Kubalskyi O. Academic values as a basis for international scientific communication. *Synesis*. 2023. Volume 15, No. 1. P. 490-500.
- Kubalskyi O.N. The Man of Science as an Intellectual: The Public Mission of Scientist. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2023. No. 23. P. 61-69.
- Kubalskyi O. The image of science in a socially turbulent society. *Synesis*. 2023. Volume 15, No. 3. P. 471-482.

- Kubalskyi O. Transformation of scientific rationality in the age of global communications. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2023. Special Issue NO: 13/02/XXXV. P. 212-215.
- Кубальський О.Н. Наукова комунікація в добу глобалізації та соціальної турбулентності. Освітній дискурс: збірник наукових праць, 2022. № 41 (7-9). С. 18-25.
- Кубальський О.Н. Актуалізація ідей просвітництва в контексті трансформаційних процесів у науці та освіті. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. Вип. 37. С. 70-75.
- Кубальський О.Н. Філософське осмислення перспектив кодифікації мови як чинника розвитку науки. Філософська думка. 2022. №2. С. 125-136.
- Кубальський О.Н. Взаємозв'язок проблематики історичної періодизації та класифікації науки. Культурологічний альманах. 2022. Вип. 4. С. 111-117.
- Кубальський О.Н. Роль науки у становленні комунікативної парадигми гуманітарної політики в Україні. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. 2022. №2(92). С. 82-93.
- Кубальський О.Н. Етика відповідальності у наукових дослідженнях та інноваціях: глобальна та національна перспектива. Політологічний вісник. 2022. Вип.88. С. 12-21.
- Кубальський О.Н. Уточнення значущості принципу детермінізму у сучасній науковій теорії. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». 2022. № 66 (2022). С. 59-67.
- Кубальський О.Н. Актуалізація ролі наукової спільноти в українському соціально-турбулентному суспільстві в умовах війни та післявоєнної відбудови. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». 2022. Вип. 45. С. 76-88.
- Кубальський О.Н. Впровадження в університетах наукової освіти і залучення талановитої молоді до науки. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2022. Т.28, №2. С. 118-128.
- Кубальський О.Н. Громадсько-державне управління наукою та освітою: методологічні принципи та концептуальні засади. Освітній дискурс: збірник наукових праць. 2022. № 42 (10-12). С. 27-37.
- Кубальський О.Н. Наукові шляхи опанування невизначеністю в турбулентному суспільстві. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». 2022. № 67. С. 30-38.
- Kubalskyi O. Discursive nature of modern science: philosophical understanding. Skhid. 2023. Том 4, Вип.1. С. 57-63.
- Кубальський О.Н. Функції державотворчої ідеології в соціально-турбулентному суспільстві. Науковий журнал «Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія». 2023. Том 14, № 1. С. 189-195.
- Кубальський О.Н. Посилення взаємодії наукових інституцій з установами освіти та культури в соціально-турбулентному просторі. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2023. Вип. 40. С. 33-38.
- Кубальський О.Н. Демократизація науки і суспільства в глобальних умовах соціальної турбулентності. Мультиверсум. Філософський альманах. 2023. Вип.1 (177). Том 1. С. 27-39.
- Кубальський О.Н. Реконцептуалізація суб'єкта і об'єкта наукового дослідження: суспільний контекст та системні засади. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. 2023. №1(8). С. 30-34.
- Кубальський О.Н. Принципи рівності, різноманітності, відкритості та співробітництва як базисні компоненти демократизації науки. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2023. №1(37). 47-52.
- Кубальський О.Н. Пізнавальний інтерес як чинник розвитку науки: соціальне та антропологічне підґрунтя. Перспективи. Соціально-політичний журнал. 2023. Вип. №1. С.4-12.
- Кубальський О.Н. Зміни в концептуалізації науки в контексті ідеологізації, деідеологізації та реідеологізації суспільства. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2023. №1 (56). С. 109-121.

- Кубальський О.Н. Конструктивна та деструктивна роль ідеології в розвитку суспільства і науки. Humanities studies: збірник наукових праць. 2023. Вип.14 (91). С. 54–63.
- Кубальський О.Н. Відзначення 100-річчя НАН України – вагома складова популяризації науки, піднесення її престижу в українському суспільстві. XXVIII Київський міжнародний симпозиум по науковеденню и истории науки «100-летие Национальной академии наук Украины: прошлое и современность» (Добровские чтения) (Київ, 12–13 марта 2018 г.). Київ: Феникс. 2018. С. 50–54.
- Кубальський О.Н. Взаємодія науки і суспільства: соціально-філософський контекст. Перехідне суспільство пострадянського типу: проблеми пошуку парадигми розвитку: матер. міжнар. наук.-практ. конф. Переяслав (Україна): Домбровська Я.М. 2022. С. 114–115.
- Кубальський О.Н. Наука як фактор духовно-культурної суб'єктності України. Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти: матеріали Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 29 вересня – 1 жовтня 2022 року). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2022. С. 65–68.
- Кубальський О.Н. Комунікативна парадигма гуманітарної політики в Україні у добу соціальної турбулентності. Категорії. За результатами Всеукр. круглого столу «Читання пам'яті Івана Бойченка – 2021. Людина. Історія. Мир і війна» (21 жовт. 2022 р.): Збірник наукових матеріалів / редкол.: А.Є.Конверський та ін. Київ: Знання України. 2022. С. 83–85.
- Кубальський О.Н. Трансформаційні процеси в науці та освіті в контексті викликів соціально-турбулентного суспільства. Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу: збірник матеріалів міжнародного форуму / за заг. ред. акад. В.П.Андрущенко. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. 2023. С. 231–232.
- Кубальський О.Н. Cognitive interest as a connecting link between scientific theory and practice. Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету – 2023», 11–12 трав. 2023 р.: матеріали доповідей та виступів / редкол.: А.Є.Конверський та ін. 2023. С. 169–171.
- Кубальський О.Н. Соціокультурні та ціннісні виміри розвитку сучасної науки. Україна на шляху відновлення: завдання науки і освіти в європеїзації держави: матеріали Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 17–19 травня 2023 року) / Уклад.: Л.І.Ткаченко, В.М.Шульга. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2023. С. 83–90.
- Кубальський О.Н. Гуманістичні пріоритети наукової комунікації в умовах суспільної турбулентності. Філософія людяності в освіті, науці та житті: збірник наукових матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті професора Анатолія Олексійовича Приятельчука (м. Київ, 12 травня 2023 року) / ред. кол. А.Є. Конверський, Л.В. Губерський [та ін.]. Київ: ВАДЕКС, 2023. С. 154–156.
- Кубальський О.Н. Феномен науки в системі трансформацій сучасного життя. Наука та наукознавство. 2023. № 1 (119). С. 35–46.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117U004972

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дротянко Любов Григорівна
2. Liubov H. Drotianko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний авіаційний університет

Код за ЄДРПОУ: 01132330

Місцезнаходження: проспект Любомира Гузара, буд. 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковтун Наталія Михайлівна
2. Nataliya M. Kovtun

Кваліфікація: д. філ. н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойченко Михайло Іванович
2. Mikhailo I. Boichenko

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Андрущенко Віктор Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Андрущенко Віктор Петрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна